

Nyt se on taas tehty!

Salon seudun karavaanarit kesän alkajais matka on onnellisesti takanapäin. Muistot seuraavat meitä kesän yli ja kohdatessa muistelut saavat kielenkannat laulamaan.

Matka Saarenmaalle 4.6-7.6.2015 voi nyt alkaa.

Matkalaiset heräsivät kukin missäkin päin kodeissaan aamun vasta sarastaessa. Melkein kaikki olivat saapuneet kirkkain silmin Salontorille, jossa jo odotti Seppo Rantanen MatkaHeinon bussilla,tavaraluukut ylhäällä, jotta matkatavarat löysi paikkansa. Lähtö oli 5.30 ja kaikki olivat paikalla kellon lyömällä. Matka voi alkaa, pysähdyimme vielä parikertaa ja otimme kyytiin vielä matkanvarrelta matkalaisia. Kohti Helsinkiä. Eckerö Linen laiva odotti satamassa ja liput saatuamme suunnistimme laivaan aamiaiselle. Tuulinen sää heilutteli laivaa jonkin verran, matka kuitenkin sujui mukavasti, saavuimme Tallinnan satamaan. Kun kaikki olivat Sinikan laskujen mukaan paikalla, niin matka jatkui kohti Saarenmaata. Sepon hauskuuttaessa meitä jutuillaan sekä varsinaisilla tiedoilla matkan joutui mukavasti.

Saarenmaalle ei pääse ilman autolautta joten meillä oli autolle tilattu määrä kellon aikaan paikka. Seppo oli hyvin aikatauluttanut,emme joutuneet kauankaan odottamaan ajoa lautalle. Poistuimme autosta ja kiipesimme jyrkät portaat ylös kahvilaan ja muuhun huoltoon. lauttamatka kesti noin puolituntia. Kun kahvit oli juotu niin alaspäin kohti bussia ja kaikki olivat mukana keulaportin avauduttua, saavuimme Muhunsaarelle. Jotta päästään Saarenmaalle pitää ajaa pengertietä pitkin, vesi on matalaa molemmilta puolilta joten vesistö on lintu ystävällinen, joutsenia näkyi. Bussi lipui vihreyden keskellä kohti hotellia. Hieman jo väsyneinä kirjauduimme sisään(kaikki varmaan tietävät ryhmämatkan kaaoksen tai sanoisiko ruuhkan tuloaulassa).Kun kaikki olivat saaneet huoneidensa avaimet ja vietyään matkatavarat,mentiin yhdessä illalliselle hotellilla. Ruoka oli hyvää.

tähdillä merkitty on lainattu kirjasta TOP of ESTONIA Kuressaare

*Kuressaare on Viron suurimman saaren, Saarenmaan ainut kaupunki ja 15000 ihmisen kotikaupunki. Se on syntynyt saarenmaalaisten ikivanhan tukikohdan ja kauppapaikan sijoille Pöduste-joen suulle noin tuhat vuotta sitten.

Kuressaari on kylpyläkaupunki- vihreä ja romanttinen, tulvillaan historiaa.

Kaupungin synty. Kuressaaren historian voi jakaa jaksoihin.

1. Piispojien aika 1200-luku-1559.
2. Tanskan vallan aika 159-1645.
3. Ruotsin vallan aika 1645-1710.
4. Venäjän vallan aika 1710- 1917.
5. Viron ensimmäinen tasavalta 1918-1940.
6. Toinen maailmansota ja Neuvostoliiton miehitys 1940-1990.
7. Itsenäisyyden palauttaminen.

Piispanlinna- kaupungin alkua ja matkailun vetonaula. Linnoitus on ainoa kokonaan säilynyt keskiaikainen varustus koko Baltiassa ja Viron harvinaisimpia arkkitehtonisia muistomerkkejä.*

- Hyvin nukutun yön jälkeen, auringon valoon ja päivään heräten. Aamu oli omaa vapaata aikaa jonka voi käyttää jokainen haluamallaan tavalla. Retki oli suunniteltu alkavan klo 12. Aamu saunat ja uinnit, suihkut, paseraukset ennen aamupalaa. Aamiainen tarjoi klo 7-10 välillä . Uudelleen ulos mennessä vasta tajusi missä oikein on, olihan siitä jo puhetta hotelille saapuessa. Vierekkäin on kolme hotellia, saanet nimensä Viron presidenttien mukaan. Meidän hotelli oli keskimmäinen joka oli Meri niminen. Hotellin edustalla on Tauno Kangron veistos Suur Töll ja Piret kalansaaliinen. Veistos kuvaa hienosti kansantarun hahmoa joka oli hyväsydäminen ja huumorintajuinen.

Kellon lähestyessä kahtatoista kerääntyivät matkalaiset linja-auton luo. Ovien avauduttua iloisin mielin istuuduttiin omille paikoille, tutustuminen Saarenmaahan ja Kuussaareen saattoi alkaa.

*Puistot ja kylpyläelämää.

Raatihuoneen ja vaakahuoneen rakentamisen jälkeen kaupungin keskusta siirtyi niiden tuntumaan ja linnan ympäristöön, jossa oli vanha raunioitunut kirkko ja hautausmaa, jäi tästä sivuun. Vapamuotoisen puiston on suunnitellut Riian kaupunginarkkitehti Gögginger vuonna 1861. Kuussaarea on kutsuttu klassismin helmeksi. Oman osassa klassistisen ilmeen rakentumisessa on ollut 1700-luvun jälkipuolen Liivinmaan varakuvernöörillä Balthasar von Campenhausenilla (1745-1800), joka asui Saarenmaalla ja joka oli Katariin II:n kauden valistusajan huomattavimpia poliittisia ja yhteiskunnallisia vaikuttajia. 1700-luvun jälkipuolella Euroopan viheralueiden arkkitehtuurissa siirryttiin englantilaistyyppisiin puistoihin. Tämä trendi näkyy Kuussaaren aatelasuntojen suurissa, puistomaisissa puutarhoissa.*

Rauhallisesti liikkuessamme saatoimme ihaila mäntymetsiä, kyliin saapuessa talojen eteen oli istutettu sireenejä. Kauniina kukoistavat pensaat erivärisin kukin, lilan, valkoisen ja paljon puhutun tummaluumu hivelivät silmiämme. Kävimme Triigin satamassa kääntymässä, sieltä on säännöllinen lauttayhteys Hiidenmaalle. Leisistä voi ajaa Mustjalan kunnan Pangan kylän pengermälle. Saarenmaan tunnetuimpiin nähtävyyksiin kuulu 22metrin korkuinen Pangan törmä. Kahvit ja jäätelöt nautittuamme jatkoimme matkaa Kaaliin.

lainaukset kirjasta MUHU SAARENMAA HIIDENMAA

KAALI : Saarenmaalla on tapana sanoa, että jos ei ole nähnyt Kaalin kraatterijärveä, ei ole käynyt Saarenmaalla. Itse järvi on kookkaiden puiden reunustamien vallien takana kuin piilossa. Tätä luonnonihmettä voi tarkastella vallien sisäpuolelta, ylöspäin paiskautuneiden kalkkiliuskekerrosten suojaan rakennetulta näköalatasanteelta. Sitä, milloin suhteellisen suuri rautameteoriitti tänne putosi, ei tiedetä tarkalleen. Silmämääräisesti arvioituna kraatteri on nuori, noin 3000 vuotta. Asiantuntijoiden näkemykset sen iästä vaihtelevat 2800:n ja 7500:n vuodenvälillä. Kaivosinsinööri Ivan Reinwald löysi vuonna 1937 yhdestä sivukraatterista meteoriitin palasia, jotka sisälsivät lähes 8% meteoriiteille ominaista nikkeliä. Siten Reinwald todisti järven taivaallisen alkuperän.#

Ruokailu on melkein aina päivän koho kohta, niin nytkin. Syötyämme ja” viinit juotuamme” kävelimme tien toiselle puolelle jossa oli matkamuisto myynti piste: oli katajasta tehtyjä pihtejä, lastaa sekä dolomiitista valmistettuja kippoja ja kuppia.

Kun vatsat olivat täynnä, saatoimme suunnata takaisin hotelille päin. Hotellille saavuttuamme, paikallaan oli pienet päikkärit, sen jälkeen uudelleen tutustumaan kaupunkiin ja sen kauppoihin.

3. Aamu oli samankaltainen kuin edellä. Tuulinen päivä. Retki aloitettiin klo 12. Seppo kierrätti meitä katsomassa paikallista asutusta käänneellen ja peruttaen taitavasti kapeilla kaduilla ja kujilla. Ajelimme Roomassaareen se on kaupungin lähialuetta. Golf-kentän tuntumassa, katsoimme mitä, kummallisempia asuinrakennuksia ja niiden rakentamisratkaisuja. Sieltä jatkoimme satamaan, se on* pääasiallisesti portti merelle ja koko Saarenmaan tärkein satama. Roomassaareen rakennettiin satama vuonna 1894, ja alkuajoina myös kylpylöihin saapuvat kesävieraat tulivat Saarenmaalle tätä kautta. (Satamalla on myös oma surullinen historiansa, sodan ajoilta.) Sataman lähellä on lentokenttä. Jotkut saarenmaalaiset sanovat, että sataman viereen tarvittiin lentokenttä, jotta kalastajat pääsisivät lounastauolle nopeasti Tallinaan ravintolaan syömään. Nykyisin täältä on säännöllinen yhteys Tallinaan ja Ruhnulle, kesällä myös Helsinkiin, Tukholmaan ja Visbyyn.* Hotellille päin ajaessamme ihastelimme syreeneiden tuuheutta sekä niiden värejä. Kahvi hammastakin alkoi kolottaa, niinpä poikkesimme ravintolaa, osa lähti tutustumaan ympäristöön, kohta taas jatkettiin matkaa. Vielä käytiin etsimässä niitä tumman luumun värisiä taimia (ei löytynyt) sekä kävimme tavaratalossa.(tiedon mukaan niitäkin on saarella ainakin 5kpl). kohti hotellia.

Puutarhakaupunki Kuussaari. Yli puolet asuu puutarhan ympäröimissä omakotitaloissa. Pehmeä merellinen ilmasto mahdollistaa monien etelämpää kotoisin olevien puiden ja pensaiden kasvattamisen. Kuussaari on kuin suuri kasvitieteellinen puutarha. Yksi saaren vanhimmista vieraista puulajeista, mustaselja, kasvaa luonnonvaraisena Keski-Euroopassa ja on Kuussaaren vertauskuva. Kuussaarelaisten puutarhat ovat kuin vierasperäisten puiden ja pensaiden täyttämä arboretumeita.(kokeiluviljelmä). Pääkadun kanssa samansuuntaisilla kaduilla kuten Uus,Pärna,Kungla, mutta myös Tori, on säilynyt pieniä 1800-luvulta peräisin olevia puisia omakotitaloja, joiden koristuksina on puupitsiä, taoksia ja lasikuisteja. Ne ovat aikansa maailmankuva ja arvoasetelmien heijastumia.

Hotellilla tultua ja kylpylän ja kauppojen jälkeen alkaa pikkuhiljaa ajatukset karata kotiin lähtöön. Ei vielä, kerran on illallinen joka syödään Myllyssä , se on keskellä Kuussaaren keskustaa.(silläkin on oma historiassa). Aikaa oli vielä ja nyt lähdettiin omatoimisesti tutustumaan Piispanlinnaan.

*PIISPANLINNA – KAUPUNGIN ALKU JA MATKAILUN VETONAULA

Saksalaiset ristiritarit perustivat 1200- 1300- luvuilla valloittamia alueita hallitakseen Kuressaaren vanhimman, piispanlinnan. Se oli Saare-läänen piispan asunto. Linnoituksen suojelupyhimys oli evankelista Johannes, jonka vertauskuva on kotka. Samalla nimellä kutsuttiin myös linnoituksen ympärille syntynyttä asutuskeskusta aina vuoteen 1918, jolloin 700 vuotta kestänyt Saksalaisen ritarikunnan valta päättyi .

Kuressaaren linnan mahtavuus, massiivisuus ja suljettu ulkoinen ilme juotavat rakennuksen käyttötarkoituksesta puolustusvarustuksena. Linnan vaikuttava olemus on suurelta osin rakennusmateriaalin, dolomiitin ansiota, joka louhittaessa on suhteellisen pehmeää ja helppo työstää. Ajan mittaan se muuttuu säiden armoilla yhä kovemmaksi ja kovemmaksi.*

Kiinnostavaa historiaa on paljon joten tietomäärä on suuri, halusin vähän raottaa historian ovea.

4 Tavarat pakattu, suihku, aamupalalle ja välittömästi lähtö kohti Tallinnaa. Ajaessamme kohti lauttarantaa Seppo koukkasi vielä kapeat kadut tyhjäpiha (karvalakkeja) joten hauskaa riitti. Lauttarantaan saavuttuamme oli vielä aikaa siinä oli pyydys , jos oli jäänyt vielä jotain ostamatta (tuliaisia) niin osta. Melkein ostin hatun. Lautan ylähyllyn kautta kahvioon ja takaisin autoon, ollaan mantereen puolella. Katjat ja männyt vilkkuivat ikkunasta kun reipaasit ajoimme kohti satamaa. Vielä muutama pysähdys. Kahvihampaan kolotus, sekä ne tummaluumun väriset taimet piti löytää ja löytyi. Nyt satamaan, aikuisten tikkarikaupan kautta, sitten syömään kuka minnekin. Laivalle kotimatka saattoi alkaa.

teksti: riitaleena kuvat: Sinikka